

Toch krijgt men de indruk dat het gebied meer omvatte dan de latere heerlijkheid Wessem.

Dyt naebeschreven yss alsullcke reynynghe unss vueralderen onss gelaten hebben.

Item in den yrsten gheet unss reynonghe aen in Boessweert op den Haghedoeren, van den Haghendoeren op den Lamenskule, van der Kule tot Mynnecom op die Lynde, van der Lynden op gheen Goet, van der Goeten op Kukenboesch, van Kukenbosch op Synt Jans put, van Synt Jansput tot Hynderhuysen op die Heel, van der Helen tot Leyvelroed op dat Molenraet, van den Molenraet Texaten, van Texaten tot Baxen op die Houteyck, van den Houteycken tot Merym op den Steyn (ende van den Steyn wederom opter vorss. Hagendoren).

Globaal kunnen we zeggen dat sinds het einde van de Middeleeuwen de heerlijkheid Wessem bestond uit het gelijknamige stadje en omgeving en de daarvan gescheiden gelegen gehuchten Katert, Kelpen, Oler en half Ell,¹⁸⁾ samen het zogenaamde Buiten Wessem vormende. Bekijken we de situatie nauwkeuriger dan zien we dat aan de overzijde van de Maas óók nog Wessems grondgebied lag en wel tegenover de dorpen Maasbracht en Stevensweert. Binnen het Wessems territorium lagen echter weer enkele enclave's behorende tot andere gemeenten. Zo had Maasbracht twee enclave's liggen in de uiterwaarden van de Maas tegenover het dorp Wessem, o.a. de Munsterse Speye, dat reeds in de dertiende eeuw als eiland in de Maas wordt vermeld.¹⁹⁾ Verder behoorde de hoeve Apenbroeck,²⁰⁾ aan drie zijden omgeven door Katert's gebied, tot de schepenbank Beegden en had het Thornse kwartier Ittervoort een exclave te Oler.

3. Wessem als stad

De topografie van Wessem maakt nog steeds een stadse indruk. Met name de gesloten bebouwing van de Steenweg, maar ook het, tot na de laatste wereldoorlog, "gevangen" zijn van zijn bebouwing binnen de Wallen(straat). Dit afwijkende stratenplan is dan ook te verklaren uit het feit dat Wessem in het verleden een andere economische functie heeft gehad dan de omringende dorpen. Tijdens het Ancien Regime is dan ook meestal sprake van de stad Wessem, waarmee dan wel alleen het huidige dorp Wessem werd bedoeld niet de heerlijkheid. Tot en met de dertiende eeuw en het begin van de veertiende eeuw is er in